

ПРОТОКОЛ № 4
засідання *студентського наукового гуртка*
«Економіка та розвиток підприємництва і біржової торгівлі»
кафедри економічної теорії, підприємництва та торгівлі

9 грудня 2025 року

ПРИСУТНІ: керівник гуртка, к.е.н., с.н.с. Руда Т., члени студентського наукового гуртка

ПОРЯДОК ДЕННИЙ

1. Правові засади функціонування електронного бізнесу та е-комерції.

Доповідач: керівник студентського наукового гуртка, к.е.н., с.н.с. Руда Т., члени наукового гуртка.

СЛУХАЛИ:

1. Керівника наукового студентського гуртка, к.е.н., с.н.с. Руду Т. про правові основи функціонування електронного бізнесу та е-комерції. Доповідачка зазначила, що електронний бізнес та електронна комерція є важливими складовими сучасної економіки. Розвиток інформаційних технологій, поширення Інтернету, електронних платежів і цифрових платформ докорінно змінили способи ведення підприємницької діяльності. Сьогодні підприємство може продавати товари та послуги через власний вебсайт, маркетплейси, соціальні мережі та мобільні застосунки, взаємодіючи з клієнтами незалежно від їхнього місцезнаходження. Водночас така діяльність потребує чіткого правового регулювання, яке має забезпечувати законність електронних правочинів, захист прав споживачів, безпеку платежів та персональних даних.

Електронна комерція в українському законодавстві розуміється як відносини, спрямовані на отримання прибутку, що виникають під час здійснення правочинів дистанційно з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем. Електронна торгівля є господарською діяльністю у сфері електронної купівлі-продажу та реалізації товарів дистанційним способом із використанням інформаційно-комунікаційних систем.

Основним спеціальним нормативно-правовим актом у цій сфері є Закон України «Про електронну комерцію» № 675-VIII від 3 вересня 2015 року. Він визначає правові та організаційні засади діяльності у сфері електронної комерції, встановлює особливості здійснення електронних правочинів та визначає права й обов'язки учасників відповідних відносин. Закон охоплює такі поняття, як електронний договір, електронний правочин, інтернет-магазин, електронне повідомлення, електронний підпис одноразовим ідентифікатором та суб'єкт електронної комерції.

Важливе значення для функціонування електронного бізнесу має питання укладення електронних договорів. У традиційній торгівлі сторони можуть підписати паперовий договір, тоді як в електронній комерції

домовленість може бути укладена дистанційно за допомогою інформаційних систем. Це дозволяє підприємствам швидко оформлювати замовлення та укладати договори з клієнтами незалежно від їхнього місцезнаходження. Електронна форма договору сприяє скороченню адміністративних витрат і прискоренню господарських операцій.

Окреме значення має електронний підпис. Правове регулювання цієї сфери здійснюється Законом України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги». Електронні довірчі послуги забезпечують електронну взаємодію між суб'єктами та включають, зокрема, створення і перевірку електронних підписів та електронних печаток.

Електронний підпис дозволяє підтвердити особу підписувача та засвідчити факт його волевиявлення. Це особливо важливо під час укладення договорів, підписання електронних документів, взаємодії підприємств із державними органами та здійснення інших юридично значущих дій. Використання електронних довірчих послуг підвищує рівень довіри до цифрових операцій і сприяє розвитку безпаперового документообігу.

Важливу роль у правовому регулюванні електронного бізнесу відіграє Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг». Він встановлює основні організаційно-правові засади використання електронних документів і документообігу. Електронні документи можуть використовуватися підприємствами у внутрішній діяльності, під час укладення договорів, оформлення господарських операцій та взаємодії з контрагентами.

Одним із ключових напрямів правового регулювання є захист прав споживачів. Під час здійснення онлайн-продажу покупець повинен отримувати необхідну інформацію про товар або послугу, продавця, ціну, умови оплати, доставки та інші істотні умови придбання. Прозорість інформації є важливою умовою формування довіри до електронної торгівлі. Підприємство також повинно дотримуватися встановлених законом правил щодо якості продукції, гарантійних зобов'язань та повернення товарів.

Особливе значення має захист персональних даних. Під час оформлення замовлення інтернет-магазини можуть отримувати ім'я клієнта, номер телефону, адресу доставки, адресу електронної пошти та іншу інформацію. Закон України «Про захист персональних даних» регулює відносини, пов'язані із захистом і обробкою персональних даних, та спрямований на захист прав і свобод людини у зв'язку з їх обробкою. У сфері електронної комерції закон передбачає можливість надання згоди на обробку персональних даних під час реєстрації в інформаційній системі за визначених умов.

Підприємства, які працюють онлайн, повинні забезпечувати належний рівень захисту інформації. Це передбачає використання безпечних способів зберігання даних, обмеження доступу до персональної інформації та застосування технічних засобів кібербезпеки. Порушення правил обробки персональних даних може призвести до юридичної відповідальності та втрати довіри клієнтів.

Важливою складовою електронного бізнесу є здійснення електронних платежів. Підприємства можуть використовувати банківські картки, платіжні сервіси, електронні платіжні інструменти та інші способи розрахунків. Правове регулювання платіжних операцій здійснюється, зокрема, відповідно до законодавства України про платіжні послуги. Безпечна та зрозуміла система оплати є важливою умовою розвитку онлайн-торгівлі.

Окрему увагу необхідно приділяти оподаткуванню електронного бізнесу. Інтернет-магазин або інша онлайн-платформа не звільняє підприємця від виконання податкових обов'язків. Суб'єкт господарювання повинен належним чином оформити свою діяльність, вести облік доходів і витрат та виконувати передбачені законодавством податкові вимоги. Конкретний порядок залежить від організаційно-правової форми підприємства, системи оподаткування та характеру діяльності.

Інтернет-продажі також пов'язані із захистом інтелектуальної власності. Назви компаній, торговельні марки, логотипи, фотографії, тексти, програмне забезпечення та інші цифрові матеріали можуть бути об'єктами правової охорони. Підприємство повинно мати право використовувати відповідний контент і водночас захищати власні розробки від незаконного копіювання. Це особливо важливо для компаній, діяльність яких значною мірою ґрунтується на цифрових продуктах та інтелектуальних ресурсах.

Сучасний електронний бізнес також стикається з проблемами кібербезпеки. Фішинг, шахрайство, крадіжка облікових даних, злам інформаційних систем та витік персональних даних можуть завдати значної шкоди як підприємству, так і його клієнтам. Тому правові вимоги повинні поєднуватися з технічними заходами захисту. Підприємствам необхідно регулярно оновлювати програмне забезпечення, контролювати доступ до інформації та навчати працівників правилам цифрової безпеки.

Важливою тенденцією є розвиток міжнародної електронної торгівлі. Українські підприємства можуть продавати товари та послуги споживачам інших країн через глобальні цифрові платформи. Однак у такому випадку необхідно враховувати не лише українське законодавство, а й правила відповідної іноземної юрисдикції. Особливої уваги потребують питання оподаткування, захисту персональних даних, прав споживачів, митного регулювання та міжнародних платежів.

Таким чином, правові засади функціонування електронного бізнесу та електронної комерції формують необхідні умови для безпечного та законного розвитку цифрового підприємництва. В Україні важливу роль у цій сфері відіграють законодавство про електронну комерцію, електронні документи та електронний документообіг, електронну ідентифікацію та довірчі послуги, захист персональних даних і платіжні послуги.

Отже, ефективне правове регулювання є необхідною умовою подальшого розвитку електронного бізнесу. Воно має забезпечувати баланс між інтересами підприємців, споживачів і держави, гарантувати юридичну силу електронних правочинів, захищати персональні дані та сприяти безпечному використанню цифрових технологій. Для підприємців знання

правових вимог є не менш важливим, ніж маркетинг, фінансове планування чи технологічна підготовка. Дотримання законодавства дозволяє сформувати довіру клієнтів, зменшити юридичні ризики та створити основу для стабільного розвитку електронного бізнесу.

УХВАЛИЛИ:

1) прийняти до відома та враховувати отриману інформацію під час написання наукових публікацій.

Керівник наукового студентського гуртка

Тетяна РУДА